

В.В. Кіщук, д.м.н., професор, завідувач кафедри ЛОР-хвороб Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова

Біль у горлі: сучасне мистецтво лікування

У всьому світі біль у горлі, зумовлений запальними захворюваннями горла (ЗЗГ), є найчастішою причиною звернень до лікарів загальної практики та оториноларингологів; із ним пов'язано ≈25% відвідувань лікаря. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, >100 соматичних захворювань із провідним інфекційно-залежним і токсико-алергічним механізмом пов'язані саме із ЗЗГ. Здебільшого причина болю в горлі – гостре запалення інфекційного генезу: ГТ, ГФ і ГРВІ.

В.В. Кіщук

Етіологія та клінічні прояви ЗЗГ

Найчастіша причина розвитку ЗЗГ – гостра респіраторна вірусна інфекція; ≈80% захворювань, симптомами яких можуть бути біль і першіння в горлі, є гострим фарингітом або гострим тонзилітом, що розвинулися на тлі ГРВІ. Серед респіраторних вірусів збудниками ЗЗГ зазвичай є риновіруси, аденовіруси, віруси грипу та парагрипу, респіраторно-синцитіальний вірус, коронавіруси, метапневмовіруси, бокавіруси людини тощо. Крім респіраторних вірусів, ЗЗГ здатні зумовлювати віруси простого герпесу, вірус Епштейна – Барр, цитомегаловірус тощо.

Бактеріальні збудники зустрічаються значно рідше. Серед них першорядне значення мають β-гемолітичні стрептококи групи А (БГСА), причому захворюваність на гострий стрептококовий тонзиліт (ангіна) залежить від віку та становить 5-15% у дорослих, 20-30% у дитячому й підлітковому віці. В дітей саме БГСА майже завжди є причиною бактеріального тонзиліту (Hansmann-Wiest J. et al., 2018).

Місцеві прояви ЗЗГ – гіперемія, набряк слизової оболонки задньої стінки глотки, піднебінних мигдаликів, піднебінних дужок, можливо, м'якого піднебіння та язичка; водночас може спостерігатися наліт на задній

стінці глотки та/або піднебінних мигдаликах. При запаленні трубних валиків біль зазвичай іррадіює у вуха. Під час пальпації можуть спостерігатися болючість та збільшення верхніх шийних лімфовузлів. Виражений больовий синдром за гострих ЗЗГ пояснюється особливостями іннервації цієї ділянки; вона отримує чутливу, рухову та вегетативну іннервацію із глоткового сплетіння. Сплетіння формується за рахунок гілок язикоглоткового та блукаючого нервів, а також симпатичних волокон верхнього шийного ганглія. Наявність значної кількості нервових зв'язків пояснює можливість іррадіації болю при захворюваннях глотки у вуха, нижньої щелепи й інші анатомічні ділянки.

Підходи до лікування ЗЗГ

Відповідно до сучасних клінічних рекомендацій, ухвалених професійними медичними спільнотами, системні антибактеріальні препарати для лікування гострих ЗЗГ рекомендуються призначати пацієнтам, у яких за допомогою методів експрес-діагностики чи культуральних методів підтверджено етіологічну значимість БГСА. Лише за БГСА-тонзиліту є абсолютні показання до проведення антибактеріальної терапії,

адже тільки в цьому випадку існує ризик розвитку гострої ревматичної лихоманки, яка може зумовити низку ускладнень. За відсутності показань до призначення антибактеріальних препаратів системної дії рекомендується проведення терапії місцевими засобами, адже нераціональне призначення антибіотиків становить непотрібний ризик для пацієнтів і сприяє розвитку резистентності (Costelloe C. et al., 2010).

Слід зауважити таке: здебільшого в мазках на флору немає потреби, оскільки зазвичай бактерії, отримані в посіві (наприклад, із поверхні мигдаликів), не зіставляються з тими, що знаходяться всередині крипті, отже, посіви на флору також є неінформативними для визначення тактики лікування і не мають особливої діагностичної цінності.

Мета призначення місцевих препаратів – придушення активності збудників інфекції, швидке досягнення протизапального та болезаспокійливого ефектів, а також профілактика вторинного інфікування ушкодженої слизової оболонки глотки. Препарати мають не лише нівелювати основні симптоми ЗЗГ, а й характеризуватися широким спектром антимікробної дії, низькою алергенністю, відсутністю токсичності. До складу таких засобів зазвичай входить один або декілька антисептичних агентів, а також ефірні олії, місцеві анестетики (лідокаїн, тетракаїн, ментол), рідше – антибіотики (фузафунгін, фраміцетин) або сульфаніламід, дезодорувальні засоби; крім того, можуть міститися природні антисептики (екстракти рослин, продукти бджільництва), лізати бактерій, вітаміни.

Незважаючи на значний асортимент топічних засобів, більшість з них впливають не на всі симптоми ЗЗГ, мають протипоказання, побічні ефекти й інші обмеження до застосування. Так, протимікробні й антисептичні засоби здатні спричинити загибель або затримати розмноження хвороботворних мікроорганізмів, однак вони прямою дією не захищають слизову оболонку та не зменшують інтенсивності симптомів. Низка місцевих антисептичних препаратів, зокрема тих, що містять йод, відомі своєю алергенністю та подразнювальною дією. Деякі засоби можуть негативно впливати на стан шлунково-кишкового тракту та серцево-судинної системи, тому їх використання протипоказано людям із відповідними супутніми захворюваннями.

КОЛДІСЕПТ наноСІЛЬВЕР – інноваційний засіб для лікування ЗЗГ

Важливо, щоб препарати місцевої дії утворювали захисний шар на слизовій оболонці.

За рахунок цього період терапевтичної дії збільшується, слизова зволожується, а вплив патогенних фізичних, хімічних і біологічних факторів зменшується. Таким вимогам відповідає спрей для горла КОЛДІСЕПТ наноСІЛЬВЕР, що містить наноколоїдне срібло, екстракт ірландського моху та олію м'яти перцевої.

Наноколоїдне срібло (наночастинки срібла у вигляді нанопластинок, що дозволяють їм міцно прилипати до різних поверхонь) – інноваційна активна речовина, яка характеризується потужною антимікробною дією за рахунок взаємодії з мембраною мікробної клітини (через здатність до руйнування клітинної мембрани та порушення клітинного дихання). Крім безпосереднього впливу на патогенні клітини, наночастинки срібла здатні зв'язуватися з тіловими групами мікробних клітин, що зумовлює синтез активних форм кисню, порушення у каскаді системи дихальних ферментів і загибель патогену. Водночас наночастинки виявляють протигрибкову й протівірусну активність. Останнє реалізується за рахунок безпосередньої дії на вірус і лізис вірусних мембран.

Окрім наноколоїдного срібла, спрей для горла КОЛДІСЕПТ наноСІЛЬВЕР містить традиційні компоненти з доведеною ефективністю – екстракт ірландського моху, мінеральні солі та олію м'яти перцевої. Екстракт ірландського моху характеризується антисептичними та антибактеріальними властивостями та створює захисний шар гелю, який захищає слизові оболонки порожнини рота і горла від бактерій і вірусів. Водний розчин мінеральних солей натрію, калію, кальцію та магнію, які входять до складу препарату, очищає горло, зменшує набряк слизової оболонки горла та носа і підтримує регенерацію подразнених слизових оболонок. Олія м'яти перцевої зменшує запалення слизових оболонок, полегшує кашель та покращує комфорт під час дихання.

У 2021 р. проведено клінічне спостереження з оцінкою ефективності та безпеки спрею для горла КОЛДІСЕПТ наноСІЛЬВЕР, до якого залучили ≈3400 пацієнтів із ЗЗГ. Виявилось, що 79% пацієнтів повідомили про поліпшення стану упродовж 1-ї доби з початку лікування, 97% – до кінця 2-ї доби. Лікарі поставили високий бал ефективності препарату, що оцінювалася ними на «відмінно» та «добре» в 97% випадків. Водночас переносимість оцінена на «відмінно» та «добре» в 100% випадків; засіб можна використовувати тривалий час без ризику звикання, побічних ефектів або ускладнень.

Висновки

- 1 ЗЗГ – актуальна проблема в практиці лікарів загальної практики та лікарів-оториноларингологів.
- 2 Антибіотики при ЗЗГ мають призначатися за чіткими показаннями, а в разі їхньої відсутності слід надавати перевагу місцевим засобам лікування, які виявляють протимікробну, протизапальну та болезаспокійливу дію.
- 3 КОЛДІСЕПТ наноСІЛЬВЕР спрей для горла є ефективним і безпечним засобом для лікування ЗЗГ; він створює захисний шар на слизовій оболонці горла, захищаючи її від фізичних, хімічних та біологічних факторів, має протизапальну, протимікробну і протівірусну дію, зволожує суху слизову оболонку, знімає її набряк, підтримує регенерацію подразнених слизових оболонок.

КОЛДІСЕПТ
НАНОСІЛЬВЕР

Спрей для горла

сучасне мистецтво захисту від вірусів та бактерій

Ефективна допомога при лікуванні:

- запалення слизових оболонок порожнини рота та горла;
- запалення мигдаликів;
- стани після видалення мигдаликів.

Інформація для спеціалістів медичної та фармацевтичної сфери для застосування у професійній діяльності. Перш ніж застосувати або призначити медичний виріб Колдісепт наноСільвер спрей для горла, будь ласка, ознайомтесь з повною інструкцією для застосування. Є протипоказання та побічні ефекти. Зберігати у місцях недоступних для дітей. Якщо Ви хочете повідомити про виникнення побічної реакції та/або місце запитання стосовно медичної інформації та/або скарги на якість медичного виробу Колдісепт наноСільвер, будь ласка, надішліть листа на електронну адресу: pharmaco@alpen-pharma.com. Декларація про відповідність № 12/UA версія 2 від 12.12.2023. Вироблено для Альпен Фарма АГ (Alpen Pharma AG), Берн, Швейцарія. Виробник: АРЮНА Лабораторія Стomatологічної Фармакології Гжегожа Калбарчика, Польща. Уповноважений представник в Україні: ПрАТ «Натурфарм», вул. Лісна, 30А, м. Київ, Пушча-Водиця, 04075; тел.: (044) 401-81-03.